

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Qvæstio De Vera Ac Nativa Sententia Dicti Pavlini: Nonne
panis quem frangimus communicatio est corporis Christi
&c.**

**Albinus, Petrus
Crell, Paul**

Witebergæ

VD16 W 1696

Qvæstio In Renvntiatione Magistrorum proposita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36690

QVÆSTIO IN RE
NVNTIATIONE MAGI-
strorum proposita.

NOTA EST VOBIS, VIRI
amplissimi, Reuerendi & omni genere
virtutum ac doctrinarum clarissimi, con-
suetudo scholæ vetus & laudatissima,
quæ hanc mihi dicendi necessitatem im-
ponit, alioqui nec per naturam ad dicen-
dum idoneo, nec prodituro in hoc specta-
tissimum virorum ornatissimorum theatrū, nisi et præcepto-
rum me autoritas, & vestra in audiendis ijs vniuersis, qui
ante me ab hoc loco dixerunt, humanitas, & protruderet, &
protrusum erigeret ac confirmaret: Quapropter minime mi-
hi laborandum existimo, quæ ratione meam vobis in dicen-
do infantiam & orationis tenuitatem, & squalorem excen-
sem, aut factum etiam meum probem, quod non petiui, vt
alijs magis idoneis, hæc dicendi partes, ac locus hic honestissi-
mus tribueretur. Officio enim cum fungar quod aliena mihi
autoritas, & quidem iudicium eorum imponit, quib. morosè
repugnare nefas esse duco, in eo exequendo, si obedientia
saltem ac modestiæ laudem obtinero, abunde mihi satis-
factum arbitror. Vobis verò ne molestus sim oratione in-
epta, nimis proluxa, aut minus verecunda, studiosè operam
dabo. Quare vt æquanimiter me, ac pro solita vestra hu-
manitate de re vtili ac necessaria, pauca quedam non tam
dicturum, quàm questurum, audiatis, reuerenter vos om-
nes ac singulos oro atq. obtestor.

Fateor autem in electione argumenti ac questionis ido-
neæ, præcipuam mihi fuisse obiectam difficultatē. Nā quale

hoc seculum nostrum sit, & quam dicitur φημοίς cum questionibus tum disputationum altercationibus secundum, nemo est qui ignorat. Nec ego is sum qui vel uno verbulo commouere aut offendere velim ullius pie mentis aures. In causis tamen & negociis publicis, que & singulorum & omnium in Ecclesia docentium ac discipulorum conscientias attingunt atque attinet, cum disputari hoc tempore videam nonnulla, de quibus & explicatione, & consentiente testificatione multorum recte eruditorum opus esse video, Existimaui non vos egrè laturos, si quid de his & mei & scholæ erudienda causa quesiuero, id quale sit, paucis ut potero exponam.

Vide in acerrima dimicatione de Cæna Domini, disputari de sententia vera & orthodoxa verborum, quibus hæc Cæna instituta est. Atque alios διαβοίαν τῆς φημῆς. Alios αὐτὸ τὸ φημῆν simplicissime acceptum atque intellectum defendere atque urgere propalam est, Cumque duas τῆς φημῆς formas atque adeo geminas dirimendi certaminis rationes ac vias vox diuina ostendat, minime à se inuicem dissentaneas, aut apud pias mentes reprobabiles, Quarum prior est simplex, sibique vndiquaque consentiens Euangelistarum narratio, ex ore Christi Magistri excepta, Altera Pauli Apostoli, paululum innouantis atque immutantis, ac ceu interpretantis narrata ab Euangelistis, repetitio, tradita his verbis 1. Corinth. 10. Nonne panis quem frangimus, communicatio est corporis Christi? Nonne poculum cui benedicimus communicatio est sanguinis Christi? Video eò tandem redigi controuersia acerrime summam, ut quaratur, quid sit κοινωσία illa ac communicatio corporis ac sanguinis Domini, qua tanquam περιφοράς ἢ ἐκένυσις exponere Apostolus voluit τὸ φημῆν institutionis ab Euangelistis commemoratum, & à se ipso una consentienti voce repetitum. In huius ta-

men

men questionis definitione atq; explicatione, cum rursus
videam, diuersissima esse plurimorum cum veterum tum
recentium in Ecclesia doctorum iudicia, quorum precipuos
non diffitebor fuisse deo didactas, quibus assentiendum
atque acquiescendum valde mecum angor. Nam alios vi-
deo abiecta dura illa & seuera (ut putatur) rō p̄tō seu li-
tere simpliciter intellecta, sententia, vno quod aiunt ictu
nodum Gordium infinitarum questionum dissoluere, qui
se disputationum de his difficultate, liberare opinantur,
si dicant de sermone Pauli, Panem & poculum Cæna do-
minica, etiam in recto illius & instituto usu, nequaquam
esse ipsum corpus aut sanguinem Domini, nec illa, dato aut
sumpto pane illo ac poculo dominico, verè, realiter, ac sub-
stantialiter adesse, aut ore sumentium accipi & hauriri,
sed tantum esse ea media, quibus reuera vntuntur ac con-
sociantur illius corpori & sanguini, illi vniuersi, qui in se-
rijs pœnitentijs exercitijs fide & Spiritu pani illi & poculo
domini communicant: Atq; ad eò hi de sua illa & expositio-
ne & sententia acriter ac pertinaciter dimicant, ut non
vereãtur atrocissima hæreseos, schismatum horribilium con-
nitia ac crimina impingere ceteris, qui paulo penitius atq;
accuratius cogitato rō p̄tō institutionis, ex hoc ipso Pau-
li sermone, iudicant simplicius ac tutius esse rō p̄tōp reti-
nere, & non discedere ab illius proprietate ad sententiam
aliam, per se quidem concinnam & plausibilem, sed talem
tamen, quæ à verbis institutionis, & multis alijs de re eadem
testimonijs, propalam oppugnetur ac refutetur. Atq; inde
esse intelligo, quod pia mentes de re tanta serio cogitantes
affirmare non dubitant (quod in scriptis quoq; precepto-
rum reperio ac lego) rō p̄tōp institutionis esse animo non
prophano, & conscientie in seria lucta quarenti, qua se vel

ratione vel autoritate tueri ac munire possit, Quod à tam certa, explicata & perspicua verborum sententia discesserit. Habet verò & habuit utraq; pars, ut notum est, autores & duces viros summos, ingenijs, eruditione, autoritate, & usu rerum celeberrimos. Habet & factionum inter se studia acerrima, & dimicatur de re tanta totos annos quinquaginta & amplius. Recens etiam retinentibus tō p̄topā parte altera crimen nouum & horribile, Noui schismatis, & iniusti in fideles dominij obijci cœpit. Nam hos clamitant non solum varietate sententiarum in explicando rō p̄topā magna & mirifica inter se disceptare ac disidere, sed & eo absurditatis ac dementiæ delabi, quò ne ipsa quidem tristis & horrenda transubstantiationis idolomania peruenit. Quari enim corporalis presentia in Cœna dominica presidia in ubiuitate corporis Christi, & vniuersalis omnipresentia modo, in omnibus locis & creaturis, ex vniōne personali, & reali Idiomatum omnium in ipsis naturis effusione ac communicatione mutua.

Ac dissentientes hac in parte à nostris Ecclesijs Sacramentarios, in eo tandem victoriam omnem ponere vident, Quod aiunt, corpus seu carnem & sanguinem Christi non aliter in Cœna ad manducandum & bibendum dari, & offerri, quàm vno illo modo spiritali, quo fide & spiritu Christo consociamur, & corpori illius viuenti & viuifico inserimur & copulamur, abluti simul & velut conserpsi sacrosancto illius sanguine, qui in remissionem peccatorum nostrorum effusus est. Denique vna illa ratione corpus & sanguinem Domini manducari & bibi, Quo in Iohanne inquit carnem suam mundi cibum & vitam esse, qua manducata, viuant in omnem aternitatem, quotquot illi partici-

pent
lire.
telle
noue
com
flua
hoc
stra
Hec
dit
ne
nos
qu
ru
ex
gn
pr
m
fi
ip
str
ri
fa
&
ve
nu
m
bo
m
v
at

pent, Et esse illius verba, que vita & Spiritus sint, spiritua-
liter tantum, & fide, ubiq, de q, solis rebus spiritualibus in-
telligenda atque enarranda. De illa ergo sola spirituali
contendunt, Cum panem & poculum in Cæna Domini fra-
ctum & distributum corporis & sanguinis illius
hoc est, Symbolum seu memoriale, seu medium saltem no-
stra cum Christo copulationis ac consociationis nominat.
Hæc vero sententia etsi plausibilis est, & speciosa, & blan-
ditur admodum animis ociosis, & fascinatis imaginatio-
ne impossibilitatis, & absurditatum, quas ex Ecclesiarum
nostrarum doctrina ac confessione aduersarij harum conse-
qui opinantur, ac magno studio ac contentione conqui-
runt, cumulant & exaggerant: Infirmiorem tamen esse
experior, quàm cui tuò inniti mens pia possit, Atque oppu-
gnari illam intelligo cum alijs rationibus multis, tum pro-
prijs Pauli verbis ac testimonijs. Nam primum certissi-
mum est, loqui Apostolum de publico ritu à Christo ipso in-
stituto, in quo videlicet dato atq, accepto pane & vino,
ipsius quoq, corpus & sanguis verè ac realiter adsit ac di-
stribuatur vescentibus. Et hunc ritum opponere illum alte-
ri consuetudini impia, quam impunè licere sibi Corinthj
falso opinabantur, concursibus scilicet ad sacrificia Ethnica,
& epulas idolothytas, nemo inficiari potest, qui vel obiter
verba Pauli inspexerit. Cum ergo duos conuiuiorum ritus, v-
num Ecclesie proprium, & ipsius Christi voce institutum ac
mandatum, Alterum Ethnicum, ortum immediatè à Dia-
bolis fascinantibus miseris mentes idolorū mendacijs, et nu-
mimb. cōmentitijs, inter se cōferat Apostolus, profecto
aut sola illa copulatione ac consociatione, que vitā ater-
nam

nam

nam tribuit Christo insertis ac consociatis, sed de cōmunionē
ac μετοχῆ propria conuiuij & epuli publici, in quo vnus
mensa κοινοί dicuntur, qui rebus iisdem communiter ve-
scuntur ac fruuntur, quae in epulo ac mensa illa communi
apposita sunt aut distribuuntur. Quare cū Paulus ait pan-
nem in Ecclesia fractum ac distributum, corporis Christi
κοινωνία esse, simplicissimè statuo, hoc velle dicere Aposto-
lum, quod postea affirmat, institutionem Domini ad ver-
bum recitans, ac proinde in appellatione τῆς κοινοίας intelli-
gendum esse hoc vnum, quod nostra Ecclesia sentiunt. Dato
& sumto hoc pane & poculo dominico, verè dari & sumi
corpus & sanguinem Domini, praesentia reali, substantiali
& velut in communi Ecclesia epulo à Domino ipso promisi-
sa & proposita. Refutat igitur opinionem contrariam, de so-
la consociatione spiritali, primum mentio publici ritus, de
quo postea quoq; Paulus hoc peculiariter addit, speciali Do-
mini mandato istum se ritum Ecclesia Corinthiaca tradidisse,
& quidem ritus instituti formam illis ipsis verbis recitat,
quibus norat eundem ab Euangelistis recitatum esse.

Neciuvat τῶν πρὸς τῶν aduersantes, quod in collatione
hac, qua ritus Ecclesia proprius, epulis Idolatricis opponitur,
inter ceteras illius collationis Phrases hac quoq; vitur Apo-
stolus, Nolim vos diabolorum socios esse οὐδέλω δὲ ἑμῶν κοι-
νωνοῦν τῶν δαιμόνων ἁμαρτῶν. Id enim quomodo intelligi &
accipi velit, mox in continenti explicat, rursus utriusq; ri-
tus collationem repetens his verbis: Non potestis poculum
Domini bibere & poculum Demoniorum. Et si enim conce-
datur, de effectu nostri epuli rectè dici, communicationem
ac distributionem corporis Christi, certissimum & efficax
non tantum testimonium, sed pignus etiam esse arētissima
illius

illius cum Christo copulationis, qua illi, tanquam membra
capiti, hoc etiam interueniente pignore, fideles adiungun-
tur, & quidem tam certò & verè, quam certum est, verè
Diabolis copulari, & verè Diabolorum membra fieri, qui
in sacrificijs Idolatricis ad epulas & conuiuia impia, &
Diabolis consecrata, confluunt ac conueniunt: Nequaquã
tamen confici inde potest, Distributionem illam ac *κοινωνίαν*
corporis & sanguinis Christi, ab effectu illo & sine sanctissi-
mo prorsus excludendam esse, Quin potius contrarium inde
efficitur atq; ostenditur, Tanta & tam arcana rei obsignatio
nem, sola similitudine panis & vini simplicis fieri non pos-
se, Ac vel ipsis aduersarijs testibus, necesse est, ut consoci-
atio cum corpore & sanguine Christi, earum rerum inter-
uentu, & mutuo quasi usu, obsirmetur atq; obsignetur, qua
artissima illius consociationis ac copulationis nexus sunt
& vinculum praeipuum.

Sed ut de his arcanis non disputem hoc loco prolixius,
ὅτι τὸ λικὸν ἀκριβείας causam per se planam ledat aut suspe-
ctam reddat, iudico & hoc argumentum, quod etiamsi *ἀ-
μαδὲς ἑσθὸς* videatur, *σὺ φῆσατο* tamen & simplicissimum
est, diligenter considerandum esse.

Si Apostolus in mentione *κοινωνίας* suae intelligi vellet
tantum spiritualem & viuificam illam cum corpore & san-
guine Christi copulationem, qua fit fide sola, & viuentis
spiritus Christi effectione, exclusa penitus distributione illa
ac sumptione Sacramentali seu ceremoniali corporis et san-
guinis Christi substantialis, de qua tamen verba ipsa per spiri-
tuum loquuntur, Non posset postea Apostolus mentionem
illam facere, indigne sumptionis ac manducationis panis,
B imò

imò corporis huius dominici ac sacri: Multò minus affirmare
posset, Quenquam pane hoc indignè manducato iudicium
sibi manducare, & reum fieri corporis & sanguinis Domini,
Nam spiritualis illa cum corpore & sanguine Christi consociatio ac copulatio, propria fidei & spiritus sancti, quam so-
lam in institutione Cœnae intelligi ex verbis Apostoli Sa-
cramentarij volunt, nunquàm indigna esse poterit. Id itaq;
si obtineatur, Paulo teste ac suffragium nobis ferente, Ali-
quos κοινωίᾳ illa corporis & sanguinis Domini (de qua lo-
quitur) & indignos esse & indignè abuti, Et non modo non
consociari aut copulari Christo, sed ab eo, illa ipsa indigna
tractatione ac manducatione sui corporis & sanguinis, dis-
iungi atq; auelli, tanquàm reos, & iudicio horribili desti-
natos: Manifestissimum est, simpliciter impossibile esse,
ut illa verborum Pauli deprauatio verius, quam expositio
orthodoxa, vlla ratione subsistat aut obtineatur.

Atq; his duobus argumentis non diffiteor precipud
me moneri, Quo minus μὴ ἑξομολογήσῃς assentiar: Sed confir-
mat me in πολλοῦ λόγῳ aduersantium, ac mira varietate ar-
gumentorum, quibus etiam firmissima & planissima queq;
artifices illi eludere norunt ac satagunt, illa quoq; ratio,
qua in Apologia Augustana confessionis aliquando usus
est vir sanctus & incomparabilis Dominus Philippus Me-
lanthon, communis huius scholæ, nostrumq; omnium prace-
ptor sanctæ atq; immortalis memoriæ, hunc in modum ra-
tiocinans, Cum dicat Paulus panem esse participationem
corporis Domini, sequeretur panem non esse participatio-
nem corporis, sed tantum spiritus Christi, si non adesset ve-
rè corpus Christi. Nec vlla apparet ratio, vel mediocriter
probabilis, cum corporis potius ac sanguinis, quàm spiritus
Christi

Christi appellatione uti Apostolus voluerit, si solam illam spirituales cum Christo consociationem, exclusa penitus presentis, realis ac substantialis corporis Christi distributione statuere conetur. Cumq; videam & optimo Praeceptorum nostro idem accidere, quod ipsi Apostolo, ut non sit ad depravationes illas fanaticas in ipsius imitando Apostolo simplicitas ac pietas, eò libentius quaestionem hanc propono. Lego in examine ordinandorum hanc illius definitionem: Cæna Domini communicatio est corporis & sanguinis Domini nostri IESV Christi, sicut in verbis Evangelij instituta est, in qua sumptione filius Dei verè & substantialiter adest, & testatur se applicare credentibus sua beneficia, & se assumpsisse humanam naturam propter nos, ut nos quoq; fide insertos fide, sua membra faciat, & nos ablutos esse suo sanguine &c.

In hac pia & simplici definitione, etsi perspicuum est, disertè illum ritus institutionis mentionem facere, & $\kappa\omicron\iota\upsilon\omega\upsilon\iota\alpha\upsilon$ Apostoli iuxta verba institutionis intelligi velle, Non desinunt tamen impostores Sacramentarij, incalcare imperitis, & alij ipsius, & Ecclesie nostrae iurati hostes, sine fine cavillari, solam illum spirituales consociationem, exclusa ac damnata penitus presentia corporali, asserere atq; affirmare. Ut ergo & veritas dicti Paulini aliquando perspicuè repetatur, & illa tetra calumnia à doctrina publica huius viri & huius Ecclesie, abstergetur ac depellatur, Et multa bona & veritatis cupida mentes ab errore liberentur, ac rectè erudiantur, Reuerenter & officiosè rogo Reuerendum & clarissimum virum Dominum Doctorem Paulum CRELLIVM facultatis Theologicae hoc tempore Prodecanum, praecceptorem nostrum omni observantia colendum, ut de sententia Pauli $\gamma\upsilon\omega\iota\alpha$ &

B 2 propria

propria, cum mei tum Schola erudienda causa, dicat paulo
copiosius, Ac quid de meis ille argumentis statuatur ac iudi-
cet, non grauatim publicè ostendat. Hoc suo officio nihil ille
gratius hoc tēpore mihi & Schola, atq̄ adeo vniuersis his
symplicitatis ac competitoribus meis facere poterit, Pro
quo ut vicissim illi omne obsequij ac reuerentiæ debita
studium prestemus, sedulo operam dabimus. Oro autem
filium Dei Dominum nostrum I E S U M Christum, sa-
pientia ac doctrinae omnis fontem unicum, & lapidem il-
lum angularem probatum, preciosum, & in fundamento
fundatum, cui vni doctrinae omnis Prophetica & Aposto-
lica, ac tota Ecclesia structura superimposita est, ut ille nos
suo Spiritu clementer doceat, & in inquisitione & expli-
catione veritatis ducat, regat ac confirmet, depellat scan-
dala, & corruptelas impias, Et tandem Ecclesiam
vniuersam, erroribus, rixis & scandalis
omnibus liberet, & sese nobis ma-
nifestet illustri & glorioso
suo aduentu.
Amen.

D I X I.

RESPON-